

Nr 383.

Av herr **Persson** i Svensköp **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 75, angående riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitik* m. m.

Vid utformningen av förslagen till medel för den s. k. yttre rationaliseringens genomförande följde 1942 års jordbrukskommitté den ledande principen, att sådant rationaliseringsarbete i främsta rummet borde ske på frivillighetens väg och i samförstånd med jordbruksbefolkningen. Även departementschefen har i Kungl. Maj:ts proposition nr 75 till årets riksdag redovisat den uppfattningen, att utrymme borde lämnas för en omfattande rationaliseringsverksamhet på jordbrukarnas eget initiativ och med stöd från det allmänna sida. I överensstämmelse härmed skulle de mera direkta statliga ingripandena i jordbrukets rationaliseringsprocess begränsas till de fall, där rationaliseringsbehovet måste anses vara mest trängande.

Jordbrukskommittén har föreslagit olika åtgärder för genomförande av det yttre rationaliseringsprogrammet. Till en början erfordras upplysningsverksamhet rörande de faktorer, som nödvändiggöra den yttre rationaliseringen, och de fördelar denna är avsedd att medföra. Den statliga verksamheten bör sedan inriktas på att undanröja de ekonomiska hinder, som kunna föreligga för av jordbrukarna planerade rationaliseringsåtgärder. Det statliga rationaliseringsorganet bör vidare söka att i fria marknaden förvärva sådana brukningsdelar, som behövas för den yttre rationaliseringens genomförande, och sedan ställa dessa till förfogande för rationaliseringsändamål. Härutöver föreslår kommittén vissa lagstiftningsåtgärder för att vidga det statliga organets möjligheter, nämligen införande av en förköpsrätt för det allmänna och rätt till expropriation i vissa fall. Beträffande här berörda åtgärder ansluter sig departementschefen i huvudsak till vad kommittén har föreslagit.

Av de vägar som kommittén anvisat ha vi ingenting att erinra emot upplysningsverksamheten, låne- och bidragsmöjligheterna samt den statens aktiva inköspolitik, som är hänvisad till den fria fastighetsmarknaden. Däremot kunna vi icke ansluta oss till vad som i propositionen föreslås angående förköpsrätt och rätt till expropriation.

Det ekonomiska undersökningsmaterial, som ligger till grund för bestämmandet av riktlinjerna för den yttre rationaliseringen, synes oss vara ofulldigt och i behov av komplettering. Det torde därför kunna ifrågasättas, huruvida icke den yttre rationaliseringen till en början bör bedrivas med en viss

återhållsamhet. De möjligheter till statlig verksamhet i rationaliseringens syfte, som de av oss tillstyrkta åtgärderna innebära, kunna måhända visa sig vara tillräckliga för genomförande av rationaliseringsprogrammet i den takt, som f. n. kan anses vara önskvärd. Sedan erfarenheter vunnits kan frågan om förstärkta åtgärder på nytt tagas under överbägande.

Vi kunna icke dela departementschefens mening att förköpsrätten i regel ej skulle medföra något nämnvärt intrång i berättigade enskilda intressen. Det torde icke kunna undvikas, att detta ingrepp i förfoganderätten kommer att medföra vissa vådor i rättssäkerhetsavseende för säljaren men framför allt för köparen vid en fastighetshandel. För rationaliseringsorganet kommer det utan tvivel att uppstå praktiska svårigheter och betydande utgifter vid förvaltningen av de bruksdelar, som inköpts med tanke på att först efter någon tid läggas till de fastigheter, som med dem skola förstärkas. Det synes icke heller vara tillfredsställande utrett, huru förvaltningen skall ske av de jordinnehav, som säkerligen i betydande omfattning av en eller annan anledning komma att under kortare eller längre tid ligga i statens hand.

Vi hemställa därför,

att riksdagen måtte avslå det förslag till lag om kronans förköpsrätt, lag angående ändring i lagen den 22 december 1943 om förköpsrätt samt lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 om expropriation, som äro fogade till Kungl. Maj:ts proposition nr 75.

Stockholm den 10 april 1947.

Nils Persson.

Edvin Jacobsson
i Igelsbo.

Rudolf Boman
i Kieryd.

Filip Kristensson.

Manne Ståhl.